

Yarım Asırdır Çözölemeyen Düğüm: Kıbrıs

EURO Politika-HABER

Referandumlar, çözüm önerileri, Reylem planları, teknik komiteler, müzakereler... Yarım asırı aşkın süredir çözölemeyen mesele: Kıbrıs Sorunu...

Uluslararası camianın gündeminden düşmeyen sorun, son olarak Cenevre görüşmesi ve kapalı Maraş bölgesi üzerinden büyük gerilime neden oldu. Bu gerilim şimdi Eylül ayında New York'ta yapılacak olan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda liderlerin gündeminde olacak.

Kıbrıs sorunu, Rum kesiminin adayı birlikte yönetme anlayışından uzaklaşarak Kıbrıs Türklerini dışlama, devleti gasp etmeye başladığı 1963 yılından beri dünya gündeminde yer alıyor.

Türk tarafı; adada iki ayrı halkın yaşadığı, buna bağlı olarak da iki ayrı devletin, iki ayrı demokrasinin hüküm sürdüğü gerçeğinden hareket edilmesi gerektiğini savunuyor ve eşit haklar talep ediyor. Kendisini

adanın sahibi olarak gören Rum kesimi ise adadaki Türkleri azınlık olarak görüyor.

Taraflar görüşmelerin başladığı son 53 yılda defalarca kez bir araya geldi, referandumdan, müzakereye çözüm arayışında birçok yol denendi ancak uzlaşa sağlanamadı. Üstüne bir de 2004 yılında Güney Rum Kesiminin Avrupa Birliği üyeliği eklenince Kıbrıs sorunu kangrene dönüştü. Adada yaşayan Türk ve Rum kesimi 1964 yılında fiili olarak ayrılmasına rağmen Rum yönetimi adanın tamamına egemenmişçesine Kıbrıs'ı temsilen birlik üyeliğine kabul edildi.

AB üyeliği yasal olarak Kıbrıs'ın tamamını kapsadığı halde sadece Rum tarafı AB müktesebatına tabi tutuluyor. Türk tarafı ise AB üyeliği doğrultusunda hiçbir haktan yararlanamıyor. Çünkü AB Kıbrıs'ın sahibi olarak Rum kesimini tanıyor. Rum kesimi ise Türkleri adada yaşayan azınlık konumuna düşürmek istiyor.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bu kapsamda "Rumlar, Kıbrıs Türkü'nü azınlık olarak görme, eşitlik temelinde çözümü reddetme gafletinden bir türlü uyanamadılar. Rum tarafı gerçeklerden kopuk, maksimalist, samimiyetsiz ve şımarık yaklaşımını sürdürmekte ısrarcıdır." ifadelerini kullanmış ve Rum kesiminin tutumunu sert bir dille eleştirmişti.

Cenevre'deki 5+1 Formatı Sonuçsuz Kaldı

Aslında Birleşmiş Milletler (BM) yakın gelecekte kalıcı bir çözüm ümidiyle Nisan ayında Cenevre'de Kıbrıslı taraflar ile garantör ülkeler; Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'yi bir araya getirdi.

Toplantı, İsviçre'nin Cenevre kentinde 5+1 (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Türkiye, Yunanistan, İngiltere ve BM) formatında yapıldı. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in ev sahipliğindeki toplantıda tarafların ortak zeminde buluşup buluşamayacağı test edildi.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiadis'in katıldığı toplantıda 3 garantör ülke; Türkiye'yi Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Yunanistan'ı Dışişleri Bakanı Nikos Dendias ve İngiltere'yi de Dışişleri Bakanı Dominic Raab temsil etti.

Birleşmiş Genel Sekreteri Antonio Guterres, "Kolay bir toplantı değildi" dedi, üç gün süren toplantıların sonuçsuz kaldığını duyurdu.

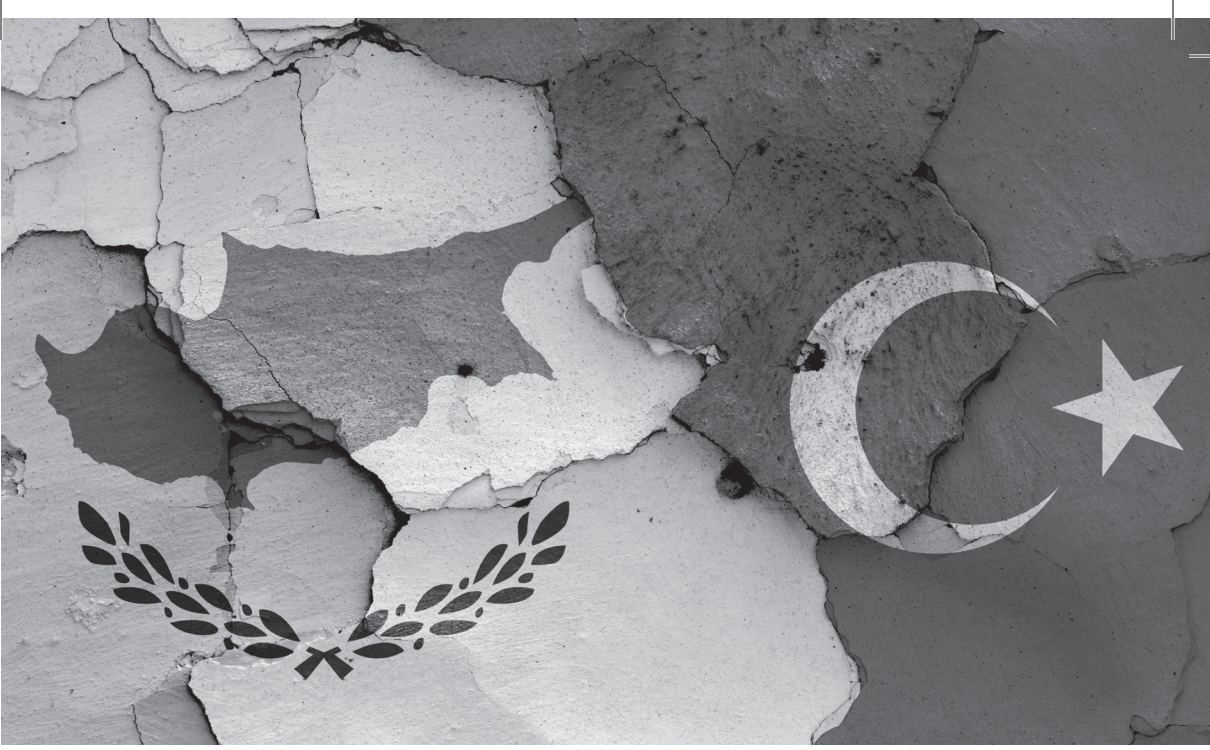
Guterres, görüşmelerde Kıbrıs Türk tarafının iki devletin iş birliğine dayalı bir çözüm modeli önerdiğini, Rum tarafının ise iki bölgeyi federal çözüm modelinden yana olduğunu aktardı.

Resmi görüşmelerin başlaması için zemin arayışı niteliğindeki Cenevre'deki görüşmeye ilişkin Guterres, "Henüz yeterli ortak zemin bulamadık. Ancak ben vazgeçmiyorum. Benim gündemim basit; birlikte barış ve güvenlik içinde yaşamayı hak eden Kıbrıslıların refahı ve güvenliği için mücadele etmektir" dedi. .

Toplantıya Türkiye'yi temsilen katılan Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ise "KKTC'nin bağımsızlığı, egemenliği ve eşitliği konusundan ödün vermeyeceğiz. Bunlar teslim edilirse iki devlet gelecekte nasıl iş birliği yapacağını müzakere edebilirler. Teslim edilmezse yolumuza KKTC'yle birlikte devam edeceğiz" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kıbrıs Ziyareti

Cenevre görüşmelerinin sonuçsuz kalmasından birkaç ay sonra gözler Kıbrıs Harekâtı'nın 47'nci yıldönümü kutlamalarına katılmak üzere KKTC'ye giden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ziyaretine çevrildi. Temmuz ayında gerçekleşen ziyarette

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın verdiği mesajlar geniş yankı uyandırdı.

Erdoğan'ın ziyareti öncesinde ise Avrupa Birliği (AB) Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen yönünü adaya çevirmişti. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile bir araya gelen AB Komisyonu Başkanı Leyen, bu görüşmenin ardından yaptığı açıklamada "Kıbrıs'ta iki devletli çözümü asla kabul etmeyeceğiz." dedi.

AB'den gelen bu açıklamanın ardından Türkiye ile AB arasında Kıbrıs meselesi üzerinden ipler iyice gerildi.

Takvimler 20 Temmuz 2021'i gösterdiğinde ise beklenen ziyaret kapsamında Cumhurbaşkanı Erdoğan KKTC'deydi. Erdoğan burada yaptığı konuşmada Türkiye'nin amacının Doğu Akdeniz'de hem kendi hem de KKTC'nin hak ve çıkarlarını korumak olduğuna vurgu yaptı.

Erdoğan konuşmasında Avrupa Birliği'ni de eleştirdi; "Avrupa Birliği mali noktada, idari noktada Kuzey Kıbrıs'a desteklerini verecekti. Verdi mi? Hayır vermedi. Bunların hayatı yalan üzerine kurulu. Hiç kusura bakmasınlar, değil 47 147 yıl da, 247 yıl da sürse Kıbrıs Türk halkı bağımsızlığından ve özgürlüğünden taviz vermeyecektir. Ne dışarıdan verilen mesajların, ne de içeriden yürütülen girişimlerin bizim nazarımızda boş teneke gürültüsünden öte bir kaymeti yoktur." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan mülkiyet hakları vurgusu yaparak 46 yıldır kapalı olan ve Kıbrıs müzakerelerinde pazarlık konusu olan Maraş Bölgesinde pilot bir bölgenin açılacağını şu sözler ile duyurdu:

"Açılımin öncelikle kapalı Maraş'ın yüzde 3,5'una tekabül eden pilot bölgede başlayacak olması, Kıbrıs Türk

makamlarının bu konuya ne kadar hassas yaklaştığını ortaya koyuyor. Yıllardır atıl durumda kalan bu bölge çözümsüzlüğün değil Kıbrıs Adası'nın huzurlu ve müreffeh geleceğinin sembolü olacaktır. Atılan bu adımlarla Maraş'ta yeni mağduriyetler oluşturulmayacak, bilakis mevcut mağduriyetler giderilecektir. Bizim kimsenin toprağında, hakkında, mülkünde gözümüz yoktur. Kimse de bizim ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hakkına el uzatamaz."

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kıbrıs Mesajına Dünyanın Tepkisi

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kıbrıs'taki bu açıklamaları dünyada geniş yankı buldu. Kıbrıs Rum yönetimi başta olmak üzere AB, ABD, İngiltere ve Yunanistan Türkiye'nin mesajlarından duydukları rahatsızlığı birbiri ardına sıraladı... Fransa, konuyu BM gündemine taşıma kararı aldı.

Kıbrıs Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiadis, Erdoğan'ın açıklamalarını "yasa dışı ve kabul edilemez" şeklinde yorumladı.

Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı, Avrupa Birliği Dışişleri ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ise "Kıbrıs sorununun kapsamlı çözümüne ilişkin müzakerelere geri dönme konusunda taviz verilme riski söz konusu. BM Güvenlik Konseyi Kararlarına tam olarak saygı gösterilmesi gerekiyor" ifadelere kullandı.

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken de kapalı Maraş ile ilgili Türk tarafının kararını BM kararlarıyla tutarsız olarak değerlendirdi ve kınama açıklaması yaptı.

Başka bir kınama mesajını da Yunanistan Dışişleri Bakanı Nikos Dendias "Yapılan açıklamaları en güçlü şekilde kınıyoruz" ifadeleriyle paylaştı.

İngiltere Dışişleri Bakanı Dominic Raab ise sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımında "Birleşik Krallık, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Maraş'ın kapalı alanının yüzde 3,4'ünü oluşturan bir bölgenin yeniden açılması ve yeniden yerleşimine ilişkin yaptığı açıklamaları için derin endişe duymaktadır" ifadelerine yer verdi.

Gözler Birleşmiş Milletler' de

Kıbrıs konusunda Türkiye'nin kararlı tutumu bir yanda, uluslararası camianın tepkisi diğer yanda... Genel Kurul öncesi, paniğe kapılmış görüntüsü çizen Batı harekete geçti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamalarının ardından garantör ülkelerden İngiltere'nin konunun BM Güvenlik Konseyine taşınması için girişimde bulunduğu ve taslak bir metin hazırladığı öne sürüldü.

Hazırlanan taslak metinde Türk tarafının Maraş ile ilgili kararından geri adım atması istendiği, Maraş bölgesinin BM'ye devredilmesi gibi noktalara dikkat çekildiği ve metnin BM Güvenlik Konseyi'nin diğer üyeleri ile paylaşıldığı iddia edildi.

14 Eylül 2021’de Birleşmiş Milletler’de görev değişimi yaşanacak. Birleşmiş Milletler (BM) 76. Genel Kurul Başkanlığına seçilen Maldivler Dışişleri Bakanı Abdulla Shahid bu tarihte görevi BM’nin 75. Genel Kurul Başkanı Volkan Bozkır’dan devralacak. Bu devir teslim ile New York’ta BM Genel Kurulu üst düzey toplantıları da başlayacak. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdo-

ğan’ın Kıbrıs mesajlarının ardından konun BM’de gündeme gelmesi bekleniyor.

Batı, Kıbrıs konusunda Türk tarafın tutumundan rahatsızlığı yüksek sesle dile getirirken, Türkiye ise Kıbrıs konusunda kararlı duruşundan vazgeçmeyeceği mesajını veriyor.

EURO Politika Dış Haber Servisi